

ОЛЕКСАНДР ФЛАКЕР

Відійшов у вічність видатний учений і щирий друг України, людина високої шляхетності, рідкісної ерудиції академік Олександр Флакер / Flaker, Aleksandar (24.VII.1924, Białystok, Польща – 25.X.2010, Zagreb). Видатний хорватський філолог-славист, один із провідних славистів у Європі і світі, літературознавець (теорія та історія літератури, порівняльне вивчення літератур, насамперед слов'янських, співвідношення літератури й мистецтва, зокрема живопису, інтеркультуральність), перекладач, есеїст, із 1975 року академік Хорватської академії наук і мистецтв, Словенської АН та почесний член Угорської АН; багаторічний завідувач кафедри російської літератури філософського факультету Загребського університету й директор Інституту літератури; один із засновників Загребської стилістичної школи, організатор (понад 30 років) щорічних міжнародних симпозіумів (Флакерівських), на які приїздять учені з різних континентів, головний редактор 9-томного "Понятійника російського авангарду" ("Pojmovnik ruske avangarde"), 6-томного "Загребського понятійника культури ХХ ст." ("Zagrebački pojmovnik kulture XX. st.") та ін.; укладач численних антологій і збірників, викладач провідних університетів Європи й Америки, який публікувався в Хорватії та за її межами, багато перекладав, особливо з російської та української мов.

Олександр Флакер – знавець германських, романських і майже всіх слов'янських мов, автор близько тисячі вагомих наукових праць, більшість із яких завдяки його теоретичним постулатам, власним методологічним прийомам, нетрадиційним підходам і висновкам відкрила нові напрямки і стала дороговказом у науці ("Стилі і епохи" / "Stilovi i razdoblja", 1964 (у співавт. зі З. Шкробом); "Російські класики ХІХ ст." / "Ruski klasici XIX st.", 1965; "Літературні порівняння" / "Književne poređenje", 1968; "Стильові формації" / "Stilske formacije", 1976; "Поетика заперечування" / "Poetika osporavanja", 1982; "Проза в джінсах" / "Proza u trapericama", 1983; "Російський авангард" / "Ruska avangarda", 1984; "Номади краси" / "Nomadi ljepote", 1988; "Вибрані твори" / "Izabrana djela", 1987; "Слово, картина, місто" / "Riječ, slika, grad", 1995; "Літературні ведути" / "Književne vedute", 1999; "Живописная литература и литературная живопись", 2008; "Autotopografija I", 2009; "Riječ, slika, grad, rat", 2009; "Autotopografija II", 2010 та багато ін.).

Значне місце у працях О. Флакера, поряд із хорватською, російською та іншими літературами, відведено українському письменству. Від статті "Taras Ševčenko – bogas i revolucionar" (1950, журнал "Izvor"), яка дала новий поштовх для осмислення творчості Шевченка в колишній Югославії, він не тільки пропагує українську літературу й мову, а й відстоює їх самотність. Так, саме в 1964 році, коли в Україні почалися політичні процеси, проф. О. Флакер і проф. А. Менац домоглися відкриття лекторату україністики на філософському факультеті Загребського університету. На Міжнародному конгресі славистів у Києві О. Флакер свою доповідь присвятив творчості Б.-І. Антонича, тоді забороненого (опублікована в енциклопедії "Zapadna duhovna lirika" (1970), а до лексиконів "Strani pisci" (1961, 1968) вніс 14 українських письменників; у книжках "Leksikon stranih pisaca" (2001) і "Leksikon svjetske književnosti" (2005) завдяки О. Флакеру і Р. Тростинській уміщено понад 40 українських письменників; добре подана Флакером українська література у 8-томній енциклопедії ("Orsa enciklopedija", 1977-1982), а особливо широко – Р. Тростинською (150 письменників) – у 11-томній енциклопедії ("Hrvatska enciklopedija", 1999 – 2009-й рр.).

Велика подяка Олександрові Флакеру й за те, що такі пам'ятки давньоруської літератури, як "Повість временних літ", "Слово о полку Ігоревім" та ін., які традиційно пов'язували лише з російською літературою, він визначив передусім як українські, а потім білоруські, російські (це вже зафіксував і "Leksikon svjetske književnosti" / "Djela" (2004), що був одним з рецензентів "Програми української мови і літератури" (1996) для відкриття відділення Україністики. Праці "Ukrajinska književnost u Hrvatskoj: bilješke uz građu iz XIX. st." (1970), "Iz hrvatsko-ukrajinske bilježnice: bilješke s puta" (1980), "Od Taljige do Velikog putovanja" (1982), "О Мукколи Нвълјовом і укrajинској авангарди" (1997) та багато інших, переклади окремих творів і підбірки поезій Л. Костенко, І. Драча, М. Вінграновського, В. Коротича, Р. Лубківського, Є. Плужника, В. Сосюри, прози В. Шевчука, В. Дрозда, О. Гончара та ін. друкувалися в найпопулярніших журналах ("Могућности", "Književna smotra" та ін.), знайомили хорватів з Україною, її культурою, народом, його історією та вічним прагненням до свободи.

Україна академіка О. Флакера нагородила орденом, а в серцях людей залишиться вдячність.

Дорогий професоре! Низький Вам уклін до землі й вічна Вам пам'ять...

З глибоким болем

Отримано 1 лютого 2010 р.

Міленко Попович
м. Загреб, Хорватія